

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
GUIDELINES FOR INSTRUCTIONAL LEADERSHIP DEVELOPMENT
AND SCHOOL EFFECTIVENESS ADMINISTRATORS UNDER THE
SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹ศิริพรรณ คงพานิช, ²ทรงเดช สอนใจ และ ³พนา จินดาศรี
¹Siripan kongphanit, ²Songdet Sornchi and ³Phana Jindasri

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย
Surindra Rajabhat University, Thailand.

¹Siripanmiw2537@gmail.com

Received July 12, 2022; Revised October 29, 2022; Accepted December 25, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับของประสิทธิผลของโรงเรียนและหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อยู่ในระดับสูงมากพบว่ามี 4 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการพัฒนาครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) แนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด

¹ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ เน้นการคำนึงถึงสิ่งที่สถานศึกษาต้องการดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริงพันธกิจจึงต้องบ่งบอกบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ การรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหาก่อนแล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครู โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาครูต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องมี กระบวนการสรรหาผู้มีความสามารถเป็นเลิศ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ มีการจัดการแหล่งเรียนรู้หรือพื้นที่การเรียนรู้ ที่มีทรัพยากรหลากหลายและเพียงพอตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ นี้คือมุมมองในเรื่องพื้นที่กายภาพซึ่งคุ้นเคยกันดี

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were to study the level of the leadership of school administrators, the level of school effectiveness, and finding a guideline for academic leadership development of school administrators and school effectiveness under Surin Primary Educational Service Area Office 1, The research findings were as follows: 1) Overall, academic leadership of school administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. 2) Overall, school effectiveness under Surin Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. 3) The relationship between academic leadership of school administrators and school effectiveness under Surin Primary Educational Service Area Office 1 was found that the level was very high. There were 4 aspects: vision, goals, missions, and curriculum management, teacher development, promotion of cultural atmosphere and environment conducive to learning. 4) Development guidelines, the researcher found the relationship of the academic leadership of school administrators and school effectiveness under Surin Primary Educational Service Area Office 1. 5) Guidelines for developing academic leadership in terms of vision, goals, missions, with development guidelines focusing on what educational institutions need to do in order to make their vision a reality. Therefore, it must indicate the roles and duties of the educational institutions. 6) Guidelines for developing academic leadership in curriculum management. The development approach is to know the problem, the

condition of the problem first and then brainstorming ideas to solve the problem. A good curriculum must be in line with the needs of learners and society. 7) Guidelines for developing academic leadership in teacher development. The development approach is that teacher development must be supported by whom responsibility and related departments, which must be a process of recruiting excellent talent. 8) Guidelines for developing academic leadership in promoting cultural and environment conducive to learning. The development approach is to manage learning resources or learning areas with a variety of resources and enough to meet the needs of users. This is a familiar view of physical space.

Keywords : development guidelines, academic leadership of school administrators, school effectiveness

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า สิ่งสำคัญคือการจัดการศึกษาที่มี คุณภาพ การศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณภาพ ของบุคคล การศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนต้องมีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม จุดหมาย ของหลักสูตร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ให้นิยามศัพท์ การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อ ความเจริญงอกงามของ บุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทาง วัฒนธรรม การ สร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจาก สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมี เจตนารมณ์มุ่งให้การ จัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับ คนอื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ (2560, : 2)กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นพัฒนา คุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุก กลุ่มทุกวัยมีคุณภาพพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจ มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีความเป็น พลเมืองที่ดี ตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี สติปัญญา ศิลปวัฒนธรรมที่งดงาม มี ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและ พลเมืองโลกในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและ การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครู ประจำชั้น ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่

ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้จัดขึ้นแล้วส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 66)

การบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในสถานศึกษานำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจึงต้องเป็นหลักของสถานศึกษาและของผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องเป็นผู้นำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จหน่วยงานใดที่มีผู้มีความรู้ความสามารถรอบด้าน หน่วยงานนั้นย่อมประสบผลสำเร็จเจริญก้าวหน้า (อำภา ปิยะมย์, 2549 : 1) ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจที่ตนมีอยู่ในการชักนำหรือโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาภายในองค์การหรือในกลุ่มคนในสถานต่างๆ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (ประสาน หอมพูลและ ทิพวรรณ หอมพูล, 2540 : 83) ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นส่วนสำคัญในการผลักดัน ให้บุคลากรในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำที่เหมาะสมจึงควรมีลักษณะอำนวยความสะดวก การควบคุม ร่วมกัน ด้วยเหตุนี้หลักการของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้จึงเป็นคำตอบที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และกรีนลีฟ (Greenleaf, 2003 อ้างถึงใน สมุทร ชำนาญ, 2554) ได้นำเสนอ ของคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ออกเป็น 10 คุณลักษณะได้แก่ เป็นผู้ฟังที่ดี การยอมรับและ เห็นอกเห็นใจ การบำรุงรักษาบุคลากร มีความตระหนักรู้ การโน้มน้าวใจ การสร้างมนต์เสน่ห์ของ องค์กร การมองการณ์ไกล มีจิตบริการ มุ่งมั่นการพัฒนาบุคคล และการสร้างสรรค์ชุมชน ดังนั้น การจะ นำพาองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำหลาย ลักษณะและยังในสถานศึกษาจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะผล จากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) และจากผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชาติ ได้สรุปผลพบว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีคุณภาพทางวิชาการกล่าวคือ ผู้บริหาร โรงเรียนไม่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนและ นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการปรับปรุง (สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556 อ้างถึงใน ดารณี คงกระพันซ์, 2558, หน้า 2) การบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้ การจัดและ การพัฒนาการศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยเฉพาะสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ความสำคัญด้านการบริหารจัดการ ยิ่งมีความสำคัญ มากขึ้นตามลำดับในช่วงที่ผ่านมาได้มีการศึกษาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็น ยุคของการเปลี่ยนแปลงนี้ แนวคิดทฤษฎีใหม่ที่เป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบัน คือ แนวคิดทฤษฎี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือกระบวนทัศน์ใหม่เนื่องจากภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่ภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีการกระจาย อำนาจหรือการเสริมสร้างพลังใจ เป็นผู้มีคุณธรรม และมีการกระตุ้นผู้ตามให้มี ความเป็นผู้นำ ด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้จะพิจารณาที่ลักษณะของผู้นำพฤติกรรม อำนาจ รวมทั้งตัวแปร สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางที่กว้างกว่าแนวคิดทฤษฎีผู้นำอื่น ๆ (โกเมธ พิมพี बै้าธรรม,

2547) ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่ต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารการภายในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพของสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การที่จะให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพนั้น ก็สามารถพิจารณาได้จากผลงานทางด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องเนื่องการจัดการชั้นเรียน หลักสูตรแกนกลาง และเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ครูและ บุคคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง

โรงเรียนจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เกี่ยวข้อง โดยตรงกับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นนสิ่งสำคัญอย่างมาก ต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารที่มุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศและให้มีความสอดคล้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นความท้าทายทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และในปัจจุบันยังไม่ม้งงานวิจัยที่ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจในการทาการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน

กล่าวได้ว่า จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะ ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 1 ว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในพัฒนางานวิชาการโรงเรียน และข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งในส่วนของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพครูและนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 291 โรงเรียน ปี การศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูป เครจซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้น แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีเลือกโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่กับประสิทธิผลของโรงเรียนจากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการทางการศึกษาโดยได้นำองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีขอบเขตของตัวแปรความสัมพันธ์แบ่งออกมา 6 ด้านดังนี้ 1. มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2.มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา 3.มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4.มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5.มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6.ความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพจากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน ประสิทธิผลของโรงเรียนจากมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่

ปฏิบัติงาน ซึ่งมีลักษณะตรวจสอบรายการ (Check list) วิเคราะห์ผลจากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน ใช้ค่าสถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ตามลำดับ

2. ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เพียงด้านเดียว คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .912$) แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนผลปรากฏ ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .804$ และ $.827$) ตามลำดับ

3.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .808 และ .850 ตามลำดับ

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้อ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .826 และ .862 ตามลำดับ

3.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .829 และ .863 ตามลำดับ

3.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครู มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .864 และ .891 ตามลำดับ

3.6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณ ลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ สูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .871 และ .851 ตามลำดับ

3.7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณ ลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ สูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .885 และ .898 ตามลำดับ

4. แนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ โดยมี แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรปรับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับ บริบทสิ่งแวดล้อม และชุมชน มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน พัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร ครูและ บุคลากรได้รับการพัฒนาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พัฒนาสื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

4.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ หลักสูตรต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ

4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครู โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ กระบวนการสรรหาผู้มีความสามารถเป็นเลิศเพื่อมาเรียนครู มีงบประมาณสูงในการจัดโครงการพัฒนาครู มีการพัฒนาสถาบันผลิตครู มีการปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูให้ทันสมัย มีระบบการรักษา และยกย่องครูที่มีผลงานดีเด่น ให้คงอยู่ในวิชาชีพตลอดชีวิต โดยพัฒนาระบบการให้รางวัล หรือ ค่าตอบแทน ทั้งแบบรายบุคคล และรายกลุ่มการพัฒนาผู้บริหาร นอกจากนี้ควรมีการให้ทุนศึกษาต่อ

4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ มีทรัพยากรหลากหลายและเพียงพอตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในลักษณะที่เป็นทั้งโครงการ และการรณรงค์ ซึ่งควรเน้นการสร้างประสบการณ์แก่ผู้ใช้ในลักษณะของการลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเองคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้หรือบทเรียนจากการลงมือทำไม่ว่าจะสำเร็จหรือล้มเหลว มีความหลากหลาย หมายถึงการยอมรับในความแตกต่างทั้งความคิดและวิถีชีวิต เคารพในอัตลักษณ์ย่อยไม่ให้อุกกั้นหาย

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ตามผลการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้เกิดทักษะในการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียนอยู่เสมอ และมีการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งบริบทในห้องเรียนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ความจำเป็นในการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งเสริมการแข่งขันทักษะวิชาการ มีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเพื่อให้ได้ประสิทธิผลของการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับขลบทวิเทศ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับศราวฑู ทองอากาศ (2560 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เพียงด้านเดียว คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้มีความ สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทิมา ชัยอุดม และ ภาวดี อนันต์นาวิ (2557, หน้า 23-28) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของอรพรรณ ตูจันดา (2558, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน วัดปทุมวนารามโดยใช้ออร์พรรณโมเดล จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียนวัดปทุมวนารามโดยใช้ออร์พรรณโมเดล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย คำผล (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวดี ประทุม (2559, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียน โดยรวมและรายด้านนั้นอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับรณภพ ตรีภากิจ (2560 : 145) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพหุระดับภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับวิจัยของอำรุง จันทวานิช (2547) กล่าวถึงโรงเรียนคุณภาพไว้ว่าเป็นเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและพร้อมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพ เป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างของโรงเรียนอื่นที่เป็นรูปธรรม และทำทนายของผู้บริหารองค์ประกอบเป็นโรงเรียนคุณภาพมี 14 องค์ประกอบ คือ (1)สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนดี มีสังคม สิ่งแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (2)ครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพแลพจำนวนเพียงพอ (3)ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐาน (4)หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น (5)สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีทันสมัย (6)แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย (7)งบประมาณมุ่งเน้นผลงาน (8)การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (9)การจัดบรรยากาศการ

เรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน (10)การบริหารจัดการดีใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการมีส่วนร่วม (11)การประกันคุณภาพการศึกษา มีประสิทธิภาพเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารโรงเรียน (12)ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน เป็นคนดีคนเก่งมีความสุขเรียนต่อและประกอบอาชีพได้ (13)โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน และ(14)โรงเรียนเป็นแบบอย่างและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนผลปรากฏ ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง

3.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง

3.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง

3.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครู มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง

3.6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง

3.7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับสูง

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้ง 7 ด้าน พบว่ามี 4 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนได้ คือ ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการพัฒนาครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ เน้นการคำนึงถึงสิ่งที่สถานศึกษาต้องการดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง พันธกิจจึงต้อง บ่งบอกบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่กำลังทำหรือจะทำในอนาคตให้แก่ผู้รับบริการพันธกิจที่ดีต้องบ่ง บอกถึงคุณค่าที่ผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์ว่ามีอะไรบ้างและต้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ โรงเรียนควรปรับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสิ่งแวดล้อม และชุมชน มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน พัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ประพฤติดีมีความรู้ เป็นพลโลกบนพื้นฐาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

4.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ การรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหาแล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขึ้นตอนหนึ่ง เพราะจะบอกถึงความมุ่งหวังว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในลักษณะใดรวมทั้งยังเป็นแนวทาง ในการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณากำหนดจุดประสงค์อย่างรอบคอบ กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะหรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ปรัชญา เวสาร์ชซ์. (2545) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาหลักสูตรได้ควรมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาแนวคิดทฤษฎี การศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ประวัติความเป็นมาและระบบ การจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งควรเป็นผู้มีสมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถวิเคราะห์หลักสูตร สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร และสามารถจัดทำหลักสูตรได้ บุญมี เณรยอด (2531: 18)กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึงการปรับปรุงโครงการ

ที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมและเพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครู โดยมีแนวทางการพัฒนา คือการพัฒนาครูต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องมี กระบวนการสรรหาผู้มีความสามารถเป็นเลิศเพื่อมาเรียนครู มีงบประมาณสูงในการจัดโครงการพัฒนาครู มีการพัฒนาสถาบัน ผลิตครู มีการปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูให้ทันสมัย มีการแบ่งเขตพื้นที่ในการพัฒนาครูกฎหมายบังคับใช้กับครูในพื้นที่ของคน และมีระบบการรักษา และยกย่องครูที่มีผลงานดีเด่น ให้คงอยู่ในวิชาชีพตลอดชีวิต โดยพัฒนาระบบการให้รางวัล หรือค่าตอบแทน ทั้งแบบรายบุคคล และรายกลุ่มการพัฒนาผู้บริหาร นอกจากนี้ควรมีการให้ทุนศึกษาต่อ มีต่ออายุใบประกอบ วิชาชีพครู และการตรวจสอบคุณภาพครูทุกระยะ โชติชวัล พุกกิจการุจน์ (2556 : 30) กล่าวว่า การพัฒนาครูยังต้องสอดคล้องกับการบริหารแบบธรรมาภิบาล (Good governance) และการกระจายอำนาจ อีกทั้งยังต้อง ได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางมาตรฐาน วิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ที่ได้กำหนดไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคล โดยต้องมีความสามารถในการสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน มีความสามารถในการจัดบุคลากรให้ เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบมีความสามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเสริมสร้างขวัญกำลังใจสำหรับครู และบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงสามารถให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาการทำงาน ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้

4.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ มีการจัดการแหล่งเรียนรู้หรือพื้นที่การเรียนรู้ ที่มีทรัพยากรหลากหลายและเพียงพอตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ นี่คือนมมมองในเรื่องพื้นที่กายภาพซึ่งคุ้นเคยกันดี เนื้อหาสาระ หรือ Content แบ่งได้เป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งคือองค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้นั้นๆ และส่วนที่สองคือสื่อการเรียนรู้ เป็นตัวกลางที่นำองค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียนหรือผู้ใช้ การจัดการกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในลักษณะที่เป็นทั้งโครงการ อีเว้นท์ และการรณรงค์ ซึ่งควรเน้นการสร้างประสบการณ์แก่ผู้ใช้ในลักษณะของการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้หรือบทเรียนจากการลงมือทำไม่ว่าจะสำเร็จหรือล้มเหลว มีความหลากหลาย หมายถึงการยอมรับในความแตกต่างทั้งความคิดและวิถีชีวิต เคารพในอัตลักษณ์ย่อยไม่ให้อีกกลืนหาย โดยไม่จำเป็นต้องแสวงหาความเป็นหนึ่งเดียวเสมอไป มีความคิดสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเชิงตรรกะ คิดเป็นระบบ และความมีเหตุผล ตลอดไปจนถึงการคิดนอกกรอบ การคิดแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิดสร้างสรรค์ที่สามารถต่อยอดจนเกิดเป็นนวัตกรรม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการแสดงออกทั้ง การคิดการเขียนและการพูด โดยตระหนักถึงความรับผิดชอบในการใช้เสรีภาพที่จะต้องไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือคนส่วนใหญ่ วัฒนชัย วินิจกุล (2560) กล่าวว่า “สภาพแวดล้อมการเรียนรู้” (Learning Environment) มักเกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงบรรยากาศในชั้นเรียนและ

สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน อีกคำหนึ่งที่เห็นใช้กันมากคือ ‘ระบบนิเวศการเรียนรู้’ (Learning Ecosystem) มีความหมายที่ขยายขอบเขตมากกว่าพื้นที่โรงเรียน แต่ครอบคลุมไปถึงสถานที่ทำงาน ชุมชน ซึ่งแวดล้อมด้วยทรัพยากร ผู้คน และเทคโนโลยี ซึ่งล้วนมีส่วนในการสนับสนุนให้เกิดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งแง่บวกและแง่ลบ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการ จัดการศึกษา เกิดการรวมพลัง ประสานสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของนักเรียนซึ่งเป็นภารกิจหลักของ สถานศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประสิทธิภาพของโรงเรียนต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนซึ่งมีหลายประการ ได้รับ การพิจารณาว่าจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสิทธิภาพขององค์การควมมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอนเน้น การพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียนตั้งความหวังความสำเร็จของนักเรียนไว้สูง การประเมินผลนักเรียนอย่างเป็นระบบและสม่าเสมอมีสภาพแวดล้อมที่เป็นระบบระเบียบ

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2562). *ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กวี วงศ์พัฒ. (2542). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี, พิมพ์ครั้งที่ 5
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555)*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- โกศิษฐ์ เปลรินทร์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จิรดา แดงขาว. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาบน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะปี*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี